

kérges lesz a kezük. De azért dicső és szép munkát végeznek. Minden kalapácsütés, amely a gyárakból kihangzik az utcára, azt mondja tinectek, kicsiny emberek:

- Aki dolgozik, az hasznos ember!
- Aki dolgozik, az előrehalad!
- Aki dolgozik, az tisztességes ember!
- Aki dolgozik, az jó hazafi!
- Aki dolgozik, azé a jövődő!

Ő, te kalapácsütés, taníts meg minden embert arra, hogy siessen az ő műhelyébe! Az egyik tüvel, a másik kalapáccsal, a harmadik gyaluval, a negyedik tollal, az ötödik vésővel dolgozzék! Dolgozzék büszkén, lelkesedve, fáradhatatlanul! Csak dolgozzék, dolgozzék mindenki!

(*Gaál Mózes.*)

A MUNKA ÖRÖMEI.

Ha szeretted hazádat, fontold meg, amit „a legnagyobb magyar“, Széchenyi István gróf ír a „Hitel“-ben: „A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma... Nem termékeny lapály, hegyek, ásványok stb. teszik a középrőt, hanem az ész, mely azokat józanul használni tudja.“

A kényelmes, lusta fiúból lesz-e valaha hasznos tagja a társadalomnak? Felépítheti-e a rombadőlt szegény hazát a léha felfogású s munkától irtózó ifjúság? Aki fiatal korában csak annyit dolgozik, amennyire épen *rákényszerítik*, hogyan fogja teljesíteni kötelességeit, mikor maga urává válik?

Pedig a rest valósággal önsanyargató, önmagának hóhérja. Akinek mindene megvan, akinek minden gondolatát valósággal lesik, akinek az élet „terülj-terülj asztalkám“, annak elviselhetetlenül kínos a sorsa. Munkában repül az idő, míg a tétlennek oly lassan mulnak a percek is! Az időlopás az ember legkínzóbb munkája.

Milye hiányzik az ilyennek? A munka öröme. A munka önuralomra, önmegtágadásra, kitartásra, figyelemre szoktat.

Hogy a munka mily áldás, azt csak az tudja, aki hosszabb ideig — mondjuk súlyos betegség miatt — tétlenségre van kényszerítve. A börtönbe zárt emberek büntetését elviselhetetlen kínná lehet fokozni csak azáltal, hogy nem engedik dolgozni őket, s órákon, napokon, heteken át kell ülni.

Munka nélkül az élet üres, hiú ábrándozás. A lusta emberek szelleme ingadozóvá lesz, akarata pedig elsatnyul. Az akarat egyik legelső fejlesztője épen a munka, a folytonos, apró erőfeszítés. Aki dolgozik, nem ér rá elégedetlenkedni, saját társával békétlenkedni. Sőt a kedvvel végzett munka, ha teljesen bele tudunk merülni, még kisebb testi betegségektől is meg tud szabadítani (fogfájás, kisebb láz). Az odaadással végzett munka közben elfelejtjük, legyűrjük azokat.

Szeretném, ha a lusta, naplopó, „lazsáló“ diákok csak egyszer is alaposan elgondolkoznának azon, mily nagy kitüntetés az, hogy nekik tanulniok lehet. Más ifjakat, a testi mukásokat a géphez, szerszámhoz, az ekéhez köti a megélhetés gondja és előttük tömérdek érdekes dolog örökké rejtve marad. De te mikor tanulsz, vagy olvasol, az ezeréves sírokból fölkelnek a hősök, rég meghalt bölcsek beszélnek hozzád, világhírű költők mesélnek neked, rég elpusztult népek emlékei elevenednek meg, a legnagyobb emberek tervei, gondolatai kelnek életre, -- s aki nem tanulhat, minderről sohasem fog tudni. Te pedig hallasz a mély tenger csodás életéről, hallasz a messzi csillagok nagyságáról, hallasz a természet nagyszerű törvényeiről... Mily hálásnak kellene lenned, hogy neked tanulnod lehet!

Az igazi lelkiismeretes diák érzi is ezt az örömet és nem méregeti fontoskodva, hogy ennyit tanulok, mert ennyit *kell*. Hanem tanul annyit, amennyit *bír*. És mikor a könyv mellett töltött délután eltelt, ha holtfánadtan ül is vacsorához, érzi lelkében a *munka örömét*.

(Tóth Tihamér.)

MENJ ALUDNI!

Sokat hallani ezt különösen a tanév végén, a bizonyítványkiosztás előtt. A kis és nagy diákok kettőzött szorgalommal, elszánt nekibuzdulással törnek előre, hogy egyik vagy másik tantárgyból javítsanak még az érdemjegyen. Ilyenkor folyik a diákaratás; a kis és nagy marokszedők összegyűjtik az egész évben tanult anyagot, elrendezik, kékébe kötik, keresztberakják, az egészet betakarítják szépen a fejbe, hogy a cséplésnél, az összefoglalón csak úgy ontsa a sok nemes magot, a hasznos tudást, a tudományt.

Némely diák hangosan tanul. Ez talán zavarhatja a testvéreket vagy a szülőket. Ez is rendben van. A hangos tanulásnál nemcsak az ész dolgozik, hanem a fül, a hallás is. Sőt, miután az ajkak a gondolatnak megfelelő izommozgást végeznek, még jobban elmélyítik a tanult anyagot. A nagydiák azonban már nem bírja sem tüdővel, sem idővel a hangos tanulást, mert sok a lecke. Sokan hang nélkül formálják ki ajkukkal az elmondandó gondolatokat. Van olyan tanuló is, aki tanulás közben kéz-, fej-, vagy lábmozdulatokkal ver magának taktust. Némelyik pedig, ha belefáradt az ülvétanulásba, öles léptekkel méri fel és alá a szoba hosszát s így tanul. Mindez rendben van, az a fő csak, hogy egész szívvel-lélekkel ott legyen a diák a tanulásban.

Vannak elég szép számmal olyan diákok is, akik úgy keresik ki maguknak a helyet a tanuláshoz, mint a tyúk, amikor tojni készül. Elbújnak a lépcsőház egyik félreeső zugába, a padláson vagy a kamrában.

Sok baj van az időbeosztással!

Némely diák rosszul osztja be idejét, a nappali órákat el-